גליונות לעיון בפרשת השבוע

ערוכים בידי נחמה ליבוביץ שנה רביעית

יד"ל ע"י מוסד תורה והשכלה למבוגרים ולנער
הסתדרות נשי מזרחי באמריקה

ראה (תש"ה) פרק י"ב כ"ב - כ"ד (היתר בשר תאוה)

(א) כ' כי ירחיב ה' את גבולך...
רש"י ד"ה כי ירחיב. מפרשי רש"י מקשין: הא פשוטו דקרא - הרחבת גבולו, ולמה הוציאו מפשוטו? ענה על קושיתם!

(ב). כ"א רש"י ד"ה וזבחת כאשר צויתיך; רמב"ן: טעם וזבחת עד וזהו פשוטו של מקרא
שדי"ל " " " " :לדעתי מוסב לאסור הדם האמור למעלה פסוק כ"ז
ר' דוד הופמן:... יש איפוא בפסוקנו הוכחה למציאותה של תורה שבעל פה.
1. מה קשה לרש"י? 2xx. מה בין דעת רמב"ן (החל מן "ודע כי שחיטה"...) לדעת רבותינו המובאת ברש"י וברמב"ן בתחילת דבריו?
3. לשם מה מביא הרמב"ן את הפסוק במדבר י"ד ט"ז?
4xx. התוכל לסתר את דעת שד"ל מלשון פסוקנו. 5. הסבר את דעת ר"ד הופמן!

(ג) כ - כ"ה: הרב קוק בעניין היתר בשר תאוה: טללי אורות (השקפה על טעמי המצות פרק ח) (תוכחותי כרך א', ברן תר"ע).
הנסיה החפשית של המוסר לקראת משפט בעלי-החיים בכללם ודרישת-זכיותיהם מהאנושות נגד זה באורח פטליכי טבעי בעמקי תורת, באוצר האנושות הקדמון. כ"ז שזרע האור הרוחני (אשר אח"כ אתבצר בישראל) היה מפוזר ביחידים בלתי מסומנים באריגה לאומית, לפני אשר נפלגו הגויים ללשונותם, כבר עלה המוסר עד דרישת משפט-בע"ח, ו"אדם הראשון לא הותר לא בשר לאכילה". "הנה נתתי לכם את כל עשב זרע זרע אשר על פני כל הארץ ואת כל העץ, אשר בו פרי עץ זרע זרע לכם יהיה לאכלה" אולם כשירדה האנושות עם השתכללותה לא יכלה לשאת את זהר האור הגדול "ונשבור כליה", היתה ההעתקה מחברת החיים, (=הרחקת האנושות מעולם בעלי החי), שהיא מתעלה עליהם בעילוי רוחני אמיץ, עתה נדרשת מאד בקבוץ כח הצדק והיושר בין בני מינה, למען יוכל אש אלהים זה הבוער באוש בהם מאד, לחמם את הלב אשר נתקרר לוגלי המון החיים וסבוכיהם; שנויי הטעות והנטיות, הדרכים והנמולים, דרשו לקבץ את כל חוב מוכרי אל מרבז האנושות לבדה. אבל מהלך האידיאלים ההולכים ומתפתחים לא ישאר סגור לעד; כשם, שתצא השאיפה הדימוקרטית המיצונה, ע"י ההשתלמות השכלית והמוסרית הכוללת, כש"לא ילמדו עוד איש את אחיו ואיש את רעהו לדעת את ה' כי כלם ידעו אותי מקטנם ועד גדולם", כן תצא השאיפה הצפונה למשרטי בע"ח מגרתיקה בבא עתה. ומכשיריה הן המצות, המוגבלות לחלק זה ביחוד.
אמנם גערה נסתרה יש בקמטי תורה באכילת בשר, כי רק אחרי אשר "תאמר אכלה בשר כי תאוה נפשך לאכל בשר - אז תזבח ואכלת". הנה לא תוכל לעצור בעד נטיתך כי אם ע"י ע"י כבישה מוסרית, וזאת הכבישה עוד לא באה עתה, עוד היא נדרשת לך בשביל חוגים יותר קרובים אליך, בשגם ההשתלמות הרחוקה צריכה ג"כ, אחרי נפלה, התאמצות אמיתית, שמילול-כח זה ידרש לפעמים את מזון-הבשר, שהוא מס המעבר לתקופה יותר בהירה, שבעלי-החיים אינם פטורים ממנו, כאשר הרבו לעשות כן גם בני-אדם בכל מלחמותיהם היותר צודקות, שהיו נדרשות להם למעבר אל עליתם הכללית.
זאת היא מעלתה של המוסרות כשהיא מחוברת למקורה האלהי, שידעת היא עת לכל חפץ ולפעמים היא כובשת את מעינה בשביל לקבץ כח לתקופות תבאות, מה שלא יוכל קצר-רוחת של המוסריות המנותקת ממקורה לשאת ולסבול. כשהתאוה הבהמית היתה מתגברת לאהילת רשר, ואז אם בשר החיים היה כולו בכלל האיסור, לא היתה ההריסה המוסרית, הנכונה ביד להמצא בעת הכושר, מבחנת כלל בין אדם לבהמה, חיה ועוף וכל רמש הארץ. בשכין, הגרוזן, הגוליטינה או זרם-האלקטרון היה עובר על כלם כאחד, כדי למלאות את הקיבה הזוללה של האנושות המקולטרת. - הנה באה המצות בסדר אכילת-בשר בצעדים המוביליים אל המטרה העליונה. החיים המותרים לאכילה הנם מוגבלים מהיותר נאותים לטבעי האדם. כמוי דם החיה והעוף שהעול הנעשה עמהם הוא יותר נכר ובולט וקרוב להתגלות, - הם אינם ברובם סמוכים על שולחן האדם ואינם מטרידים אותו בספולם ובשכלולם "אשר יגוז ציד חיה או עוף אשר יאכל וכסה את דמו", - הכרת-ההרפה היא התחלת דפואת המוסר "למען תזכרי ובושת בכפרי לך": כסה הדם! הסתר חרפתך! הפעולות תעשינה ות פרין, בהמשך הזמן תתנכנה הזורות. המחאה האלמת כשתבוא עתה תהפך לקול מרעים ברעש גדול ואדיר ותצליח את דרכה. צורי הזביחה, במערכה מיוחדת, בחקלת הצער, כבר תופש חיא את הרושם שלא עם דבר-של-הפקר, עם אבטומס שאין בו רוח חיים הנך עוסק, כ"א עם נפש חיה.
1xx. באר את המשפטים ואת חלקי המשפטים המסומנים בגליון.
2xx. " " השואתו בין "השאיפה הדימוקרטית..." ובין "השאיפה הצפונה למשפטי בעלי חי..."
3. מה הן הוכחותיו של הרב לכך, שאכילת בשר אינה רצויה לתורה?
4. מהם לדעתו הנימוקים שבגללם התירה התורה אכילת בשר תאוה?

יש לשלוח תשובות (גם שאלות) לד"ר נחמה ליבוביץ, ירושלים קרית משה.
" " הזמנות ותשלומים ליעקב אשכנזי, ירושלים, רח' אוסישקין 48.